

Collegial-Eidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 9. Den 2 Marts 1799.

Forgivning.

Under Gaars Dato er igjennem det danske Cancellie udfærdiget et kongeligt Reskript til samtlige Øvrigheder i Danmark, af følgende Indhold:

"Ligesom Vi, i Anledning af yttrede Tvivlsmaale om den rette Forstaaelse af Lovens 4 — 4 — 4, i Henseende til den Tid, inden hvilken Stibbrudet Gods eller Brag skulle sælges, have, ved Reskript til Vice-Statsholderen, i Vort Rige Norge, dateret 20 Oct. 1769, fastsat den Regel, som i deslige Tilfælde her indtages: saa finde Vi det og passende og gavnligt, at kundgjøre bemældte Lovfortolkning, til Efterretning og Følge i Vort Rige Danmark. I Overeensstemmelse med samme give Vi derfor herved tilkjende, at da Lovens Hertsigt, naar den i 4 — 4 — 4 befalet, at Gods, der er blevet Brag, skal henlægges i Bevaring for Eieren i Aar og Dag, egentligen har været, at sørge for benneds
Taru,

Larv, og saavidt som muligt at afværge Tab for ham; men det undertiden kan indtræffe, at Godsset er af den Bessaffenhed, eller Omstændighederne saadanne, at det ikke, uden kjendelig Skade for Eieren, kan blive liggende, og at det derimod er til hans virkelige Fordeel, at det jo før jo heller sælges og gøres i Penge, saasom: naar Godsset, ved at henligge, udsættes for Bedærvelse, eller at kunne tabe i sin Priis; eller naar det befindes paa et Sted, hvorfra det ikke letteligen kan transporteres, og hvor dets Forvaring og Bevogtelse vilde medtage store Bekostninger, som endog kunde opsluge Godssets Værdi, og især naar det Indstrandede bestod af grove og almindelige Varer, som paa Stedet og i Egnen ikke kunde mangle god Affætning: Saa skal det, i deslige Tilfælde, og naar Amtmanden er forvisset om, at de rette Eieres Fordeel derved befordres, være tilladt, strax at lade saadant Gods eller Varer sælge ved offentlig Auction, dog at denne betimeligen bekjendtgjøres paa de omkringsliggende Steder, saa at de lysthavende Kjøbere sammefteds kunne have Tid at indfinde sig ved Auctionen.*

Under 1 d. M. er fra det danske Cancellie udsærdiget en Plakat, af følgende Indhold:

Da Hs. Kongelige Majestæt, til større Bequemmelighed for Indvaanerne i Lolland, Falster og Møen, har behaget, ved allernaadigst Resolution af 20 Febr.

inde.

indeværende Aar, at forandre det, i Folge Forordningen af 8 Mai 1795, hidtil bestemte Sted til Besigtelser over Stodheste paa disse Øer, saaledes, at den aarlige Besigtelse for Lolland, som har den største Mængde Heste, skal skee ved Maribo, og at der hvert andet Aar skal holdes en Stutteri-Besigtelse ved Nykøbing, for Falster, samt hvert tredje Aar ved Stege, for Møen; i hvis Folge der altsaa i indeværende Aar bliver Stutteri-Besigtelse i Lolland og paa Møen, næste Aar i Lolland og Falster, det følgende Aar alene i Lolland, samt Aaret derefter paa alle trende forbenævnte Steder; saa bliver denne Hs. Majestæts Befaling herved bekendtgjort, til alle Vedkommendes Efterretning.

Blandede Efterretninger.

Ligesom Kollegial-Tidenden i Fjor indeholdt en Extract af den Beretning, Direktionen for det Classenske Fideikommiss, for Aaret 1797, da havde indsendt til Cancelliet *) saaledes meddeles ogsaa her en ligedan Udsigt for afvigte Aar, over fornavnte Fideikommissses Fremgang og dets Virkninger til Stiftelsens Niemeed:

- 1) For det Frederiks Hospital tillagte Legatum, 3000 Rdlr., ere i afvigte Aar 233 fattige Syge blevne pleiede og helbredede; hvilket Antal, tillagt de ved Udgangen af Aaret 1797 paa de classenske Senge modtagne 1153 Personer, udgjør 1386;

2) 3

*) See Collegial-Tidenden f. A., No. 13.

- 2) I Fødsels- og Pleie-Stiftelsen have, for det classenske Legatum, 1000 Rdlr., 75 fattige Børnemødre været indtagne og 66 Børn opammede: hvilke, til lagte de til Udgangen af Aaret 1796 Pleiede, 303 Mødre og 305 Børn, udgjøre 378 Mødre og 371 Børn;
- 3) Legatet til Arbeids- og Underviisnings-Anstalter for fattige Soldaterbørn, især af Artilleri-Korpset, 2000 Rdlr. aarligt, er anvendt saaledes: at a. Artilleri-Korpsets Skole her i Staden har erholdt 600 Rdlr.; b. Artilleri-Detachementerne i Holsteen og Norge hvert 300 Rdlr.; c. de øvrige Garnisons-Skoler her i Staden 300 Rdlr.; d. de 3 i Rendsborg garnisonerende Regimenter 150 Rdlr.; og de øvrige Infanteri-Regimenter, 5 i Danmark og Hertugdømmene, og 2 i Norge, hvert 50 Rdlr. For dette Legat have fattige Soldater-Børn haft, ei alene Underviisning, men og Klæder og anden Understøttelse, ligesom og de Flittigste have saaet Belønninger til Opmuntring;
- 4) De til Arbeids-Anstalten ved Garnisons-Menighed aarligen legerede 500 Rdlr. ere udbetalte;
- 5) ligeledes de aarlige 1200 Rdlr., som anvendes til Pensioner og Understøttelse for Frederiksværks Mestere og Arbeidere samt Almisser for Fattige og Nødlidende;

6) lige-

6) ligeledes de til Frederiksborgs Skoler legerede 500 Rdlr. aarligen: de øvrige Bekostninger til Skolevæsenets Indretning og Underholdning paa Godset gøres af Hs. Durchl. Prindsen af Hessen, som dertil har anvendt Betydelige af sin egen Kasse;

7) ligeledes de til det kongel. Videnskabernes Selskab skienkede 200 Rdlr. aarligen;

8) Hs. Kongl. Høihed Kronprindsen har, med den 3die Deel af det kostbare Værk: Kerneris hartus sempervivens, forøget Fideikommissets Bibliothek, som ellers i forrige Aar har faaet Tilvært af endeel Skrifter og besøges jævnligt af Videnskabernes Dyrkere;

9) Med Agerdyknings-Seminariets Indretning, paa de classenske Godser paa Falster, er i Fjor gjort følgende Fremskridt:

a. Da den til Seminariets Lærer udnævnte Landmaaler Oluffen har fundet et Jordsmon i Næs By under Carlsfeldts Hovedgaard bedre ekket til Brug for dette Seminarium, end det dertil ved kongelig Bevilling af 19 Marts 1794 bestemte Jordsmon, kaldet Bjerregaarde, som forhen har udgjort 2 Bøndergaarde under Corselike Hovedgaard, saa har Direktionen senere udvirket kongelig Tilladelse til at ombytte Bjerregaarde med Næs, for paa det sidstnævnte Sted at indrette Seminariet, imod at Bjerregaarde forsynes med Beboere;

b. I ffb.

b. i sidste Sommer er gjort Begyndelse med at opføre de fornødne Bygninger til Seminariets Brug, og de økonomiske Bygninger ventes at vorde færdige saa hastigt, at Seminariets Indretning kan komme i fuld Virksomhed til førstkommende Sommer og Lærlingerne da der modtages; til hvilken Ende en af Seminariets Lærer forfattet og af Direktionen bifaldet Prospektus over Underviisningen, Elevernes Valg m. v. er indsendt til det kgl. Rentekammer;

c. da Testator har villet, at Lærlingerne, hvis Tal for det første er fastsat til 10, skulle tages af alle Rigets Provindser og foreslaaes af Amtmændene, har Direktionen i denne Henseende udbedet sig Rentekammerets Medvirkning til at udvirke for Seminariets Lærlinger Befrielse fra Krigstjenesten.

10) Udfirstningen er nu tilendebragt, og intet, som hører til denne Gjenstand, staaer tilbage, uden en deel af de ved Udfirstningen paa Carlsfeldts Gods udflyttede Gaardes og Huses Opbyggelse, som i næste Sommer ventes fuldført;

11) da Høvet for de classenske Godser endnu ikke, ved endelig Kjendelse, er bestemt, har det været nødvendigt, at udsætte Hovedgaardenes Forpagtning endnu et Aar;

12) Fideikommisset har, fra Agent Roustrups Etervbo, erholdt sit Tilgodehavende, som beløb sig til 2654 Rdlr. 30 Sk., fuldt udbetalt.

Efter

Efterat Cancelliet udsørligen havde foredraget Kongen denne Direktionens Beretning, hvoraf her er leveret et Udtog, og som Direktionen havde indstillet til Hs. Majestæts Bifald, har Hs. Majestæt, under 20 f. M., resolveret saaledes:

"Bort danske Cancellie haver at tilkjendegive Direktionen for det classenske Fideikommiss, at Vi anse den Nidkjerhed, hvormed den vedbliver at stifte saa meget Gøt, med besynderlig Velbehag."

Den ovenfor ommældte Prospektus over Underviisningen, Elevernes Balg m. v., er af følgende Indhold:

- 1) Eleverne bringes i Forflag af Amtmændene, og antages af det classenske Fideikommisses Direktion. Da det er nødvendigt at have sunde, raske, opvakte og moralsk-sittelige Mennesker, saa kunne de Subjekter, som af Læreren ved Seminariet befindes at være usædelige, eller formedelst Mangel paa Helbred, Legems-Kræfter, Memme eller Flid, efter Direktionens Beslutning sendes tilbage fra Stiftelsen.
- 2) Inden en Eleve kan antages, maa han have været til Konfirmation, færdigen kunne læse, samt nogenledes skrive og regne. Ellers skal og ved Seminariet gives Eleverne Anviisning til videre Fremgang i Skrivning og Regning.
- 3) Yngre end 15 og ældre end 21 Aar antages ingen, som Eleve ved Seminariet.

4) Om

- 4) (Om Elevernes Fritagelse for Krigstjeneste, saa lange de ved Seminariet opholde sig, vsk Directionen indgive allerunderdanigst Ansøgning.)
- 5) Eleverne forblive ved Seminariet i 3 til 4 Aar. I denne Tid nyde de fri Kost, Logis, Klæder og Underviisning.
- 6) Da Seminariets Formaal er, at danne duelige og oplyste Agerbrugere i Bøndestanden, saa vil alt hvad Eleverne undervises i, og Maaden hvorpaa de undervises, være aldeles indrettet efter Hensyn til denne Klasse, dens Tary, Stilling og Hjælpemidler. Man vil derfor ikke spille deres Tid med at bibringe dem andre Kundskaber og Færdigheder end saadanne, som engang i Tiden kunne worde dem nyttige i deres egne Bøndergaarders Drift, eller som Avelingsbestyrere af større Jordbrug.
- 7) Af Jorddyrkingens Hjelpevidenskaber, Chemi, Physik og Naturhistorie, bliver det fatteligste og anvendeligste forklaret i Forelæsninger. Af Chemi og Physik fremsættes Vægemernes almindelige Egenskaber og deres indbyrdes Virkninger, fornemmeligen med Hensyn til at bibringe Eleverne rigtige Begreber om de sædvanlige Naturbegivenheder, og om de i det daglige Liv foresjaldende Operationer. Under Naturhistorien vises af Mineralogien det Anvendeligste angaaende Jordarterne og deres Blanding. Af Botaniken læres, foruden almindelig systematisk Kundskab

om Vertriget, at kjende de vigtigste indenlandske Planter, samt de fremmede, som dyrkes hos os. Ligesledes forklares Plantefysiologien. Af Dyrhistorien foretages, foruden almindelig Physiologi, især Hundsdyrenes Naturhistorie; der anstilles anatomiske Demonstrationer, og de udvortes Kjendetegn forklares.

8) Jorddyrningens Theori, eller Resultatet af alt hvad Chemi, Physik og Naturhistorie lærer om de økonomiske Planter's bedste Produktionsmaade, fremsættes.

9) Ligesaa udvikles Grundsætningerne for et vel indrettet Jordbrug i det Hele, nemlig Markens Inddeling, og de forskjellige Brugsmaader, som lokale Beskæftenheder udfordre.

10) Eleverne ere at ansee, som Seminariets Tjenestefolk, og forrette alt foresaldende Arbeid efter Reglementer, der bestemme saavel Arbeids-Timerne, som Elevernes Fordeling og Omkifstning ved de forskjellige Arbeider.

11) I det Praktiske faae Eleverne Leilighed til at lære Dyrkningsmaaden af alle økonomiske Planter, saavel Kornarter, Græsarter, Foderplanter og Havevæxter, som Frugt- og Skovtræer: ligesaa Dyrkningsmaaden af forskjellige Jordarter, paa Åger, Jord, Eng, Skov og Strand. De ville tillige see Hundsdyrenes bedste Behandlingsmaade, og blive bekjendte med de nyttigste Redskaber, lære at forskærdige de simpleste deraf, og at reparere dem.

12) Alle ved en Gaard forefaldende Arbejder, saasom Vandafledning, GrofTEGRAVING, Steengjerders ERTNING, Oprydning o. m. foretages aarligt, for at vise Eleverne den rigtige Fremgangsmaade. Paa det at Eleverne kunne lære at behandle deres Heste vel under Arbeidet, undervises de i at ride og kjøre.

13) Endstjønt Huusholdet er egentligen en Eysfel for Qvindekjønnen, vil man dog ved Seminariet ikke forsømme at gjøre Eleverne bekjendte med de bedste Metoder i adskillige dertil hørende Forretninger, saasom Brygning, Bagning, Maltgjøring, Smørs og Ostes Tillavning, Produkternes Opbevaring m. m.

14) Paa det at Eleverne, der egentligen oplæres til at blive dueelige Bønder, kunne praktistt overbevises om, at det, som de under deres Ophold ved Seminariet lære, vil være anvendeligt for dem selv i Driften af deres tilkommende Bøndergaarde, adskilles et Stykke af Seminariets Mark, af Størrelse som en almindelig Bøndegaards Lod, og drives som en Bøndegaard, uden nogen Sammenhæng med Seminariets øvrige Operationer, saaledes som en oplyst Bønde burde drive sin Gaard.

15) For at undersøge Elevernes Fremgang, holdes aarlig en Examen. Naar en Eleve forlader Seminariet, maa han underkaste sig en Demissions-Examen. Han erholder derved en Karakter af meget dueelig eller dueelig, som meddeles ham i et Testimonium, ud-

stædt af Læreren ved Seminariet. Ved disse Examina skrives Spørgsmaalene paa Billetter, som den Examinerede udtrækker selv.

- 16) Eleverne skulle være Læreren hørige og lydige, og han have samme Magt over dem, som en Huusbond de efter Loven tilkommer over sine Tjenestetjyende.

Paa det at ingen skal misledes af et vist Blad, til at gjere sig et urigtigt Begreb om det, som er foregaaet i Anledning af den Berlingske Avis, No. 83, for Maaret 1798, anføres herved Cancelliets Brev til Departementet for de udenlandske Sager, angaaende denne Materie.

P. M.

Efter at have modtaget det kongelige Departement for de udenlandske Sager dets ærede Skrivelse, af 23 s. M., med Bilager, betræffende den franske Ministers Klage over en i No. 83 af den berlingske Tidende, under Rubrike, en Skrivelse fra Wien, indrykket Artikel, anmodede man Kjøbenhavns Magistrat, uophødeligen at indhente Vedkommendes Erklæring derover. Ved herhos at tilstille velbemaeldte Departement det fra Magistraten indkomne denne Sag angaaende, for behageligen at kommunikeres den franske Minister, maa Cancelliet tillige yttre, at det, naar bemaeldte Minister begjærer det, strax vil befale den Paagjældende tiltalt efter

efter Lovene ved Domsstolen, som den eeneste Vel, igjennem hvilken Danmarks Regjering lader danske Borgere straffe, naar den endog selv i offentlige Blade eller Skrifter bliver angrebet.

Det kongl. danske Cancellie den 6 Novbr. 1798.

Under 26 Februar stiftleden har det danske Cancellie tilskrevet General-Fiskalen saaledes:

P. M.

Cancelliet har, i disse Dage, seet et nyelig udkommet Blad fra Translatør Heiberg, under Navn af Sprog-Grandfæning, hvilket findes indført i et periodisk Skrift, der har den Titel: For Sandhed. Man er tillige ved denne Leilighed gjort opmærksom paa, at denne Mand, uagtet han i Aarene 1790 og 1794 er bleven dømt og straffet for Misbrug af Trykkefriheden og Overtrædelser imod dens Love, har bestandigen vedblevet at igjentage lige Forbrydelser, med forøget Dristighed. Til Bevis herom tjene især det fornævnte Blad, saavelsom et andet af samme Slags, hvilket han har kaldet: Sum cuique til mine Medborgere, foruden flere, saasom: hans politiske Dispatche (P. 4), hans Svar til Notarius publicus Olsen (P. 12 og 80), hans Draabe ic. (P. 22) og hans Fortale til Komedien Hofforgen. Disse fornævnte trykte Skrifter eller Blade sendes Dem herved, tilligemed tre

Dom.

Domme, nemlig den ene af 5 Juli 1790 over Bogtrykker Holm, og de to andre, dat. 12 Novbr. 1790 og 17 Novbr. 1794, over Translatør Heiberg, hvorved anmærkes, at denne har erklæret, i sit Saum enige, og hans Svar til Notarius publicus Olsen, at han ogsaa var Forfatter af det Skrift, for hvilket Holm blev dømt i Maret 1790.

Forudsat, at det er strafværdigt, i en monarkisk Stat, at drive Spot med monarkisk Regjering, og at det, i ethvert Borgerfamsund, er Forbrydelse, naar nogen, ved Forhaanelser og Calumnier, søger at nedværdige Statens Regjering, dennes Form og dens Indretninger, eller Foranstaltninger; saa kan dette Kollegium ikke sjonne rettere, end at Translatør Heiberg, som Forfatter af disse Skrifter, har gjort sig skyldig i bemældte Overtrædelser; og da samme ere af ham saa ofte igjentagne, ligesom de og bære Præg af det fuldkomneste Overlæg; saa opfordrer Pligt Cancelliet til, i Lovens Navn, at foranstalte den Paagjeldende tiltalt ved Domstolene. I Følge heraf anmodes Hr. General-Fiskalen, paa Embeds-Begne, at indstevne Translatør Heiberg for Hof- og Stads-Retten, og der paastaae ham dømt efter Loven.

Om Udfaldet venter man Underretning i sin Tid.

Ved et, under 14 Dec. f. A., oprettet Testamente, har Selveier-Bonde og Forligelses-Kommissær for Kan-

se Præstegjæld i Bergens Stift, Mons Hansen West-
 sterlie og hans Hustru Eynneve Olsdatter, blandt andet
 fastsat, at deres Eiendoms-Gaard Westerslie, under Ma-
 triful No. 94, i Arne Skibrede, skyldende i Løb Smør,
 skal efter begge deres Død hjemfalde Nafene Kapel til
 Eiendom, dog alene med Ret til at nyde den faldende
 Byrel og Landskyld af Gaarden, da ingen Disposition
 i Henseende til Salg derover maa foretages: deres So-
 nsterson, Mons Olsen og hans Affom, skal være fortrin-
 ligt berettiget til at byrle Gaarden, og Byrel-Summen
 er fastsat for bestandigt til 20 Rdlr. I Tilfælde at Mons
 Olsen ikke efterlader sig Børn, kan Kapellets Forstan-
 der vælge Leilanding paa Gaarden, dog saaledes, at
 imellem tvende Personer af lige Egenskaber skal altid den,
 hvis Vilkaar trænge til Forbedring, foretrækkes den mere
 Formuende. End videre er fastsat, at, isald det Tilfælde
 de skulde indtræffe, at en legitimeret Odels-Prætendent
 til bemældte Gaard engang skulde mælde sig, for at kræve
 Indløsning, skal Gaarden stilles til offentlig Auction
 og Nafene Kapel nyde det Halve af den udkommende
 Summa, samt fornævnte Mons Olsen og dennes Bro-
 der, Niels Olsen, den anden halve Deel. Dette Te-
 stamente er, under 22 f. M., konfirmeret med den
 Klausul, at der, i Henseende til Odelsretten, forholdes
 efter Loven.

Den 22 Februar er Kammerherre og Deputeret i det kongelige General-Land-Oekonomi- og Commerce-Collegium, D. N. Sehestedt, tillagt kongelig Ordre at indfinde sig i Høiesteret den Dag, samme tager sin Besyndelse.

Efter det kongelige Rentekammers Forlangende har Cancelliet, under Dags Dato, tilskrevet samtlige Overhoveder i Norge, at der, naar Besigtelses-Forretninger holdes over Gaarde, som ere udlagte til Beboelse af Kompagni-Chefer ved den norske Armee, ikke kan ventes gotgjort Diætpenge og Skydsstæfferpenge; men at det med Betalingen for Besigtelser over Kompagni-Chefs Boliger, saavidt den ved Reskriptet af 2 Septbr. er tilslædt at udredes af den kongelige Kasse, vil aldeles rette sig efter det i bemældte Reskript paaberaabte foregaaende kongelige Reskript af 14 August 1776, hvilket sidste 4de Punkts ss a, b, c, bør blive en ufravigelig Regel til Efterlevelse, saavel af Requirenterne til deslige Forretninger, som og af Sørenskriferne og Retten, i Regningernes Indretning over Forretningernes Betaling.

Ledige Embeder.

Under det danske Cancellie: Sognekalder til Budolphi Kirke i Aalborg, 700 Rdlr.; Kirurgikatet i Finmarken.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 1 Marts er Personel-Kapellan J. Nyebøe konfirmeret til residerende Kapellan for Fodbye Menighed i Sjælland.

Under Generalitetet: Den 22 Februar er den ved Liv-Regimentet lette Dragoner staaende Premier-Lieutenant, Greve af Rankau til Rastorf, efter Ansøgning, i Raade af Krigstjenesten afskediget; ligeledes den ved det nordensjædske Infanteri-Regiment staaende Second-Lieutenant v. Welding; og ved sidstbemældte Regiment ere Sænderikkerne v. Prydz og v. Schnittler udnævnte til Second-Lieutenanter resp. ved de nationale og gevorbne Kompagnier; samt Sænderikkerne à la suite v. Pohlmann og v. Elad til virkelige Sænderikker.

Under Finance-Collegium: Den 27 Febr. er Kopist P. S. Hane udnævnt til Fuldmægtig i Finants-Kollegiums Secretariat.

Under General-Postamtet: Til Postfører ved den lollandiske Post er udnævnt Postmester J. A. Boelsen, og i hans Sted til Postmester i Nykjøbing paa Fælster, A. S. Janken.

Under Direktionen for det Kongelige oettrøiserede Brand-Assurance-Kompagni paa Varer og Effekter for Staden Kjøbenhavn: Den 21 Febr. er Studiosus S. C. German udnævnt til Fuldmægtig ved foransførte Kompagni.